

Kókay Krisztina kiállítása

A művész, aki ma kiállítása anyagával megörvendeztet bennünket, nem először engedi irrealitásukban abszolút realitású látomásait, személyisége, ugyanakkor saját személyiségünk megfejtendő titkait, mestersége gyönyörű és éppen napjainkban a legsürgősebben megoldandó talányát szemlélők elé.

Mostani termése érettebb, ízei édesebbek, keserűbbek. Nehéz világban élünk, nehéz körülmények között, ha a művészet nem segít elviselni, amit a történelem újra forduló tányérján élőkre a jelen problematikája hozott, nincs kormány, amely megtehetné. Csak az alkotás örök, csak az alkotó jelezte út segíthet: a kiállító művész formanyelve igazán érthető. Akár egész személyes létünk egyetlen fonálon, a világ sorsa, a kozmosz is egy hajszálnál is vékonyabb rostszálon vagy azt helyettesítő írószerszám közvetítette vonáskán is fordul, s nincs az a kötél vagy utópisztikus vízió az emberiség megmentéséről, amely olyan erős volna, mint a leheletnél is vékonyabb és feketénél is feketébb fonál vagy a sem önmagának, se másoknak nem irgalmazó vonás, amely némán is elmondja, mi elől menekülünk, honnan jöttünk, hová megyünk, s az izgalmak, félelmek, remények, kételyek dzsungeléből merrefelé nyílik a frissen született remény alig foszforeszkáló tisztása. Kókay Krisztina textilművész és grafikus, de az alkalmazott mágia mestere is, azt is tudja, amit kevesen, hogy művészete kultikus eredetű, a szál jelentőségét, az egyetlen vonalét, a fonál téphetetlen makacosságát nevelő dajkáink, minden művészet szülei, a görögök régen kitalálták, mikor a halálra szánt Thészeuszt a labirintusból Ariadné gombolyagja kivezeti, amikor a nem kívánt szenvedélyek meghunyászkodnak Pénelopé szőttese előtt, amikor Endre királyfi sorsát eldönti az Arany János megénekelte selyem-arany szál, királyi hatalom és gyilkosság színpadi kelléke, s a sorsot, életünk végét a három mitológiai nő szabja meg, az élet fonalát fonó, végül elmetsző Párkák. A művész furcsa módon azokat a kellékeket is ismeri, amelyekkel nem szoktak az ő művészi

csataterén színpadot berendezni, hogy alkotásainak keresztyén kultikus eleme van, nem csak a világi, a textilművészetet egyébként nem csak a királyi udvar hölgyei gyakorolták, a kárpitok mögött hazájukból vallási vagy politikai okból elűzött betelepülő iparosok árnya leng máig, s ha egészen visszamegyünk a kezdetekig, a fonal, amelyet kivételes tehetségével magához szelídített, a kolostorokig kanyarog vissza, gyónások és égbe szálló fohászkodások közé: az első szövőművészek hazánkban valamikor egyházi férfiak voltak. Innen a grafikai ábrázolás magyarázata: a művész, anélkül, hogy tudna róla, gyónik, mondja a mindenható Úristennek és művészete lelki atyjának, a világnak, mindenkinek az elmondhatatlant, amelyet tűvékony grafikai jelrendszerrel közöl, mikor nem fonállal, hanem papíron dolgozik. Mindegyik képe vallomás, egy pszichiáter keresi a fonálvékony jelzések között önmagát, saját teremtményeinek megfejtését, önmaga magyarázatát, s elsőnek maga ijed meg, mikor megérti, mennyit tudott a megfoghatatlantól megfogni, a mondhatatlantól lerajzolni, vállán a szent madár, a művészet óriási felelőssége. Ezen a mostani bemutatkozásán, újrjelentkezésekor megint valami újat hozott, vallomása szűkebb, titokzatosabb, ugyanakkor térlátása is változott, az ábrák elmélyültek. Amit technikája az általánosan ismert eszközök mellé adott, az alkotáslélektan tekintetében lep meg bennünket, a művész általában egy kezdeti, szilárd pontot választ magának, s arról ereszkedik alá a teremtés mélyébe, a rémület és magány bugyraiba, aztán partot ér. Kókay Krisztina művészete fordítva lép faliképen, gobelinen, grafikában, visszahozza a teremtés kezdete helyett a véget, amit ábrázol, az az eredmény, abból elemezhet visszafelé a néző, és találhatja meg az alkotóval együtt, mi indította el, mi vitte odáig, ahová jutott, mi volt az eredményt létrehozó szent csíra. A művész a fa termését ábrázolja, s ha megértjük jelzéseit, elérünk a földbe.

1997. június 12., Vigadó Galéria, Budapest